אף ידי קידוש לא יצאו אלא לרב למה ליה לקדושי בביתיה? כדי להוציא בניו ובני ביתו ושמואל למה לי לקדושי בבי כנישתא? לאפוקי אורחים ידי חובתן דאכלו ושתו וגנו בבי כנישתא, ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל אין קידוש אלא במקום סעודה סבור מינה הני מילי מבית לבית אבל ממקום למקום בחד ביתא לא, אמר להו רב ענן בר תחליפא זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דשמואל ונחית מאיגרא לארעא והדר מקדש ואף רב הונא סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דרב הונא קדיש ואיתעקרא ליה שרגא ועיילי ליה למניה לבי גנניה דרבה בריה דהוה שרגא וקדיש וטעים מידי, אלמא קסבר אין קידוש אלא במקום סעודה ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דאמר אביי כי הוינא בי מר כי הוה מקדש אמר לן טעימו מידי דילמא אדאזליתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא ולא מקדש לכו בבית אכילה ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה, איני *והאמר אביי כל מילי דמר הוה עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מתירין מבגד לבגד ומדליקין מנר לנר והלכה כר"ש בגרירה דתניא *ר"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל בשבת ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ כחומרי דרב הוה עביד כקולי דרב לא הוה עביד, ר' יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו ואזדא ר' יוחנן לטעמיה דא"ר חנין בר אביי א"ר פדת אמר ר' יוחנן אחד שינוי יין ואחד

קידוש אלא במקום סעודה. ואם קידש ולא סעד לא יצא ידי קידוש: ממקום למקום. מבית לעליה לא צריך לחזור ולקדש אם קידש שבת בבית והלך לאכול בעליה: דילמא מיתעקרא לכו שרגא. ולא תאכלו ואפי' אתם הולכים ליסן בלא אכילה בקידושא דהכא לא נפקיתו ידי קידוש (היום) דאין קידוש כו': כל מילי דמר. רבה: כחומרי דרב הוה עביד. בר מהני תלת דעביד לקולא כשמואל: כקולי דרב. כגון קידוש לא עביד: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחבית אחרת:

אין

רשב"ם

אף ידי קידוש לא יצאו. כדפרשינן טעמיה לקמיה אין קידוש אלא במקום סעודה דכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת עונג במקום שאתה קורא לשבת כלומר קרייה דקידוש שם תהא עונג ומדרש הוא אי נמי סברא היא מדאיקבע קידוש על היין כדתניא לקמן (דף קו.) זוכרהו על היין מסתמא על היין שבשעת סעודה הוקבע דחשיב: אין קידוש אלא במקום סעודה. ואם קידש ולא סעד באותו מקום לא יצא ידי קידוש: ה"ג. דאין קידוש אלא במקום סעודה אלא מבית לבית אבל ממקום למקום מבית לעליה א"צ לחזור ולקדש: איתעקרא ליה שרגא. כפא הנר וכבה קודם שאכל: לבי גננא דרבה בריה. בית חופה בנו שהיו שם נרות דולקין בבית המשתה: מר. רבה: כי הוה מקדש. ואנו רוצין היינו ליפטר משם ולילך לביתנו: דילמא מיתעקרא לכו שרגא. ולא תאכלו, ואפי' אתם הולכין לישן בלא אכילה, בקידוש דהכא לא נפקיתו ידי קידוש כו': כל מילי דמר. רבה: מתירין מבגד לבגד. מתירין ציצית של טלית זו ונותנין אותם לטלית אחרת: מדליקין. מנר חנוכה לנר אחרת של חנוכה וא"צ להדליק בנר אחרת שאינה של חנוכה: והלכה כר"ש בגרירה. גורר אדם מטה כסא וספסל כו' דדבר שאין מתכוין מותר והני ג' מילי פלוגתא דרב ושמואל בבמה מדליקין (שבת דף כב.) וכולהו עביד רבה כשמואל דמיקל והכא אמאי עביד כשמואל להצריך קידוש במקום סעודה הואיל ובכל מילי עביד כרב בר מהני תלת ומשני כחומרי דרב עביד בר מהני תלת דעביד כשמואל לקולא (א) וכגון קידוש (דקולי דרב) לא עביד, ואע"ג דתניא (עירובין דף ו:) העושה (כחומרי) ב"ש כקוליהון וכחומריהון כו' הא קי"ל ה"מ היכא דסתרן אהדדי כגון כמה חסרון בשדרה כו' ואמר שמואל וכן לטריפה דחומרא דהתם קולא הוא הכא וקולא דהתם חומרא הוא הכא ומהכא שמעינן דהלכתא כשמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה והמקדש לאחרים חוץ מביתו נראה בעיני שאין צריך לסעוד שם שאפילו לא סעד שם יצאו בני אותו הבית דלדידהו הוי מקום סעודה: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו. שאין צריך לחזור ולברך על היין שבתוך הסעודה שהרי לא הסיח דעתו ביציאתו מבהכ"נ שעדיין דעתו לאכול ולשתות בביתו: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחבית אחרת ויש לו טעם משונה או גרוע או משובח אין צריך לברך שנית על היין אבל הטוב והמטיב מיהא מברך אם משובח מן הראשון כדאמרי' בהרואה (ברכות דף נט:) אמר רב יוסף אמר רבי יוחנן אע"פ שאמרו שינוי יין אין צריך לברך אבל אומר הטוב והמטיב ושינוי יין היינו מחבית אחרת כדאמרינן בברכות ירושלמי בפרק כילד-על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ומה היה מברך ואמר רבי יצחק בשם רבי אומר ברוך הטוב והמטיב:

ואחד

אף ידי קידוש לא יצאו. דאין קידוש אלא במקום סעודה משום דכתיב וקראת לשבת עונג. כלומר במקום קריאת קידוש שם תהא עונג:

ולשמואל למה לי לקדושי בבי כנישתא. לרב צריך לקדושי בבי כנישתא להוציא כל אותם שאין להם בני בית שלא יצטרכו לקדש בביתם:

דאכלו ושתו וגנו בבי כנישתא. וא"ת והא אמרי' בפ' בני העיר (מגילה דף כח.) בתי כנסיות אין אוכלין בהן ואין שותין בהן אע"ג דאכילה ושתיה של מצוה מותר כדאמרי' בירושלמי שהיו אוכלים שם בקידוש החדש וגם עכשיו נוהגין לשתות כוס הבדלה וברית מילה מ"מ שינה של מצוה ושינה אסור ואפי' בשל בבל אין אוכלין בהן דקאמר התם* רבינא ורב אדא בר אהבה שלא היו רוצים ליכנס בבית הכנסת מפני הגשמים אי לאו משום דשמעתא בעיא צלותא והא דקאמר התם בתי כנסיות של בבל על תנאי עשויין היינו לאחר שיחרבו שאין נוהגין בהן קדושה וי"ל דלאו דוקא בבי כנישתא אלא חדרים שהיו סמוכין לבית הכנסת קרי בי כנישתא ומשם היו שומעים הקידוש ולפי מה שפירשתי דממקום למקום בחד בית כשדעתו לאכול במקום אחר יש קידוש כו' אתי שפיר:

אבל ממקום למקום בחד ביתא. פי' מחדר לבית או מבית לעליה כמו מאיגרא לארעא אבל מפינה לפינה יש קידוש כי היכי דלא חשוב שינוי מקום בסמוך ולקמן גבי שינוי מקום דקאמר לא שנו אלא מבית לבית ומיהו שני מקומות בחד בית קרי ליה מבית לבית ומיהו י"ס דגרסי' הכא מפינה לפינה כו':

טעימו מידי. נראה דהיינו טעימת לחם כדאמרינן בפ"ג דשבועות (דף כב:) כדאמרי' אינשי ניטעום מידי ואזלי ואכלי ושתו ואם מועיל מיני תרגימא להשלים ג' סעודות שבת כמו בסוכה היינו דוקא בסעודה שלישית אבל לא בסעודת ערבית ושחרית שהם עיקר כבוד שבת: ובקידושא דהכא לא נפקיתו. ומה שלא היה מקפיד על סעודת שבת שלא לאכול בלא נר כדפי' בקונטרס היינו משום שיוכלו לעשות למחר שלש סעודות או שמא יוכלו לאכול במקום שיש שם נר ואין יין: מתירין מבגד לבגד. ואע"ג דשמואל אית ליה בפ' התכלת (מנחות דף מא.) כלי קופסא חייבין בציצית מודה אם אין ציצית לכל בגדיו שיתיר ציצית מבגד שמלכיתו ליתן בבגד שרוצה ללבוש ותהא המצוה עליו: והלכה כר"ש בגרירה. קשה תיפוק ליה משום דרבי יוחנן סבר כר"ש דפריך בכמה דוכתי (שבת דף פא:) והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס כו' אלמא ס"ל דדבר שאין מתכוין מותר וי"ל שמא רבי יוחנן לא סבר לה כוותיה בגרירה לפי שקרוב לעשות חריץ ודמי לפסיק רישיה: ורבי יוחנן אמר אף ידי יין יצאו. ומיירי ששתו בבית הכנסת אע"ג דלענין קידוש יצאו בשמיעה כדפי' לעיל (ג) לענין יין לא פטר אא"כ שתה דהוי הפסק כדאמרי' בפ' כיצד מברכין (ברכות דף מ.) גבי המוליא שאם הפסיק שצריך לחזור ולברך: שינוי יין א"צ לברך. מיהו הטוב והמטיב צריך לברך כדאמרינן בהרואה (שם דף נט:) ופי' רשב"ס דווקא היכא דמשובח מן הראשון וכן בהלכות גדולות וכן משמע בירושלמי דסוף כיצד מברכין דקאמר אבא בר רב הונא אמר יין חדש וישן צריך לברך שינוי יין אין צריך לברך שינוי מקום צריך לברך היסח הדעת כמו שהוא שינוי מקום משמע שרוצה לומר דיין חדש וישן צריך לברך לפי שהישן טוב מן החדש אבל שינוי יין סתם אין צריך לברך כיון שאין ידוע שהשני משובח מיהו עובדא דבתר הכי פליג עליה דקאמר דעל כל חבית וחבית מברך מה היה מברך ואמר רבי יצחק בשם רבי ברוך הטוב והמטיב משמע בכל ענין אפילו מטבא לבישא מיהו יש לדחות שהיה מברך לפי שלא היה מכירו אבל אם ידוע שהשני גרוע לא ונראה דאפילו השני גרוע מברך דעל ריבוי יינות הוא מברך ובלבד שלא יהיה האחרון רע יותר מדאי שאין יכולין לשתותו אלא מדוחק וצריך לברך הטוב והמטיב בין בשעת סעודה בין שלא בשעת סעודה ויחיד אין צריך לברך הי ליכא אחרינא בהדיה כדמוכח בהרואה (שם) ודוקא ביין מברכין לפי שזיבלו כרמיהן בדמיהן של ישראל והטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה [ועיין תוספות ברכות נט: ד"ה הטוב]:

אלא

רבינו חננאל

אפי' ידי קדוש לא יצאו אלא צריך לקדש בביתו ולברך נמי בורא פרי הגפן ורב מאחר שיצא ידי חובתו בבית הכנסת למה ליה להדר קדושה בביתו ואמרינן להוציא בני ביתו ושמואל מאחר שאין אדם יוצא בקדוש בית הכנסת למה ליה לקדושי בבהכ"נ ואמרי' לאפוקי אורחין דאכלי בבנישתא וקיימא לן בהא כשמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה: סבור מינה הני מילי מבית לבית אבל מפינה לפינה בחד ביתא לא ואסיקנא דשמואל אפי' מארעא לאיגרא הוה הדר מקדש ואף רב הונא סבר אין קדוש אלא במקום סעודה דרב הונא קדיש בעא למיכל אתעקר שרגא ועיילי למאני לבי גנניה דרבה בריה וקדיש ואכיל ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דאמר (רב הונא) [אביי] כי הוינן בי מר הוה מקדש והוה אמר לן טעמו מידי דהוא הכא דילמא אדאוליתו לאושפיזיכו אתעקרו לכו שרגא ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה: איני והאמר אביי כל מילי דמר דהוא רבה עביד כרב בר נחמני בר מהני תלת דעביד כשמואל מתירין הציצית מבגד לבגד ותולין אותו לבגד אחר ומדליקין מנר לנר של חנוכה והלכה כר' שמעון בגרירה דתניא גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ ואיך עביד בהא כשמואל ואסיקנא בחומרי' דרב עביד כותיה בקולי לא עביד והא מיקל הוא: א"ר יוחנן א' שינוי יין

ז א מיי' פכ"ט מהלכות שבת הלכה ח סמג עשין כט טור שו"ע או"ח סימן רסט:

ח ב מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח סימן רעג סעיף א:

ט ג שם סעיף (ג) [ז]:

י ד מיי' פ"א מהלכות ציצית הלכה יג סמג עשין כו טור שו"ע או"ח סימן טו סעיף א:

יא ה מיי' פ"ד מהלכות חנוכה הלכה ט סמג עשין ה טור שו"ע או"ח סימן תרעד סעיף א:

יב ו מיי' פ"א מהלכות שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שלז סעיף א:

[דף כח:]

מבגד

ב' כיוונים של אביי

פ"ע מ"ז

שבת כב. מ.

מנחות מח:

[שם ושבת כט: מו: ביצה כג: תוספתא ביצה פ"ב]

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה והלכה כר"ש וכו' כשמואל לקולא כקולי דרב כגון קידוש לא עביד ואע"ג דתניא העושה כב"ש כקוליהון ומיבת כב"ה נמחק: (ג) תוס' ד"ה ורבי יוחנן וכו' כדפרישית לעיל ג"ב במתני' ד"ה לא יפתחו: